

Oštećenje sluha

Sadržaj

Sudionici	1	Kohlearni implantat.....	22
Skriveno oštećenje	2	Čitanje s usana	25
Čuti i slušati	3	Znakovni jezik.....	27
Sluh	4	Sudionici	28
Anatomija osjeta sluha	5	Osnovne teškoće.....	29
Slušni podražaj (zvuk)	7	Osnovne teškoće.....	32
Karakteristike zvuka	8	Osnovne teškoće.....	33
Oštećenje sluha.....	10	Emocionalne teškoće	35
Prag čujnosti zvuka	12	Kulturni identitet.....	37
Oštećenje sluha.....	14	Gluhi identitet.....	38
Modeli gluhoće	15	Čujući identitet.....	39
Sudionici	17	Marginalni identitet	40
Sudionici	18	Bikulturalni identitet	41
Slušno pomagalo.....	20		

Prijedlozi za uspješniju	
komunikaciju.....	42
Prilagodbe	44
Metode i tehnike poučavanja.....	46
Metoda objašnjavanja.....	47
Metoda demonstracije	49
Dodatak: Radioničke vježbe	52
Pričam ti priču.....	52
Dodatak: Radioničke vježbe	54
Tiha soba	54
Dodatni linkovi: Oštećenje sluha	56

Sudionici

Imate li kakvo iskustvo kontakta s gluhom ili nagluhom osobom? Opišite što Vam je bilo najzahtjevnije u komunikaciji s njome! Kako ste se osjećali u odnosu na vlastite sposobnosti uspostavljanja dijaloga s osobom koja ne čuje što govorite?

Skriveno oštećenje

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Opažajući osobu koja ima oštećenje sluha jest vrlo slabo vidljivo sve dok situacija ne uključuje komunikacijski aspekt.

Ta „nevidljivost” oštećenja ima svoje povoljne i nepovoljne posljedice. Naime, osoba nije „izdaleka” stigmatizirana zbog svojeg deficita. Međutim, o oštećenjima koja su najmanje dostupna oku, okolina ima najmanje znanja te je teže zamisliti teškoće na koje osoba nailazi u svakodnevnom životu. Uslijed toga, ista je manje sposobna predvidjeti potrebe osobe s oštećenjem sluha i učiniti prilagodbe vlastitog ponašanja.

Čuti i slušati

Pojam „čuti” označava sposobnost, odnosi se na ispravnost elemenata organa sluha i ne uključuje volju ili namjeru.

Pojam „slušati” označava voljnu aktivnost, odnosno interpretaciju zvukova koje smo čuli putem osjetila sluha, uključuje svijest, namjeru, želju, interes.

Sluh

Pojam „sluh” označava osjet kojim se zamjećuju zvukovi i tumači njihovo značenje. To je detektiranje prijenosa titraja, izazvanih zvučnim valovima, u srednje uho te pretvorba istih u živčani impuls koji se interpretira kao osjet u kori velikog mozga.

Anatomija osjeta sluha

**Razlikujemo 5 anatomskih dijelova
vezanih uz osjet sluha:**

- **Vanjsko uho (uška i vanjski zvukovod)**
- **Srednje uho**
- **Unutarnje uho (pužnica i polukružni kanalići)**
- **Živčani putevi**
- **Središta u kori velikog mozga**

Ušna školjka sakuplja zvukove,
usmjerava ih u zvukovod koji izaziva
titranje bubnjića.

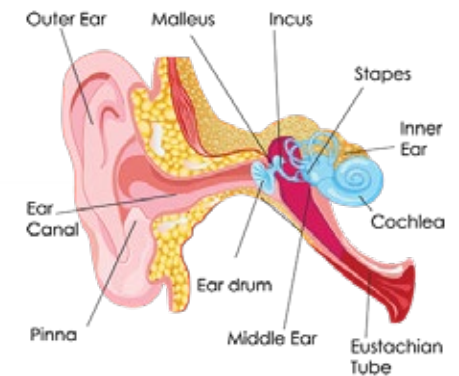

Titraji se potom prenose preko tri slušne koščiце (čekić, nakovanj i stremen) do pužnice u unutarnjem uhu.

U pužnici se tekućina kojom je ona ispunjena počinje pomicati, nastaju valovi koji se prenose do membrane na kojoj se nalaze osjetne stanice.

Osjetne stanice imaju dlačice na svojim vrškovima koje se uslijed titranja savijaju i u tom trenu nastaje bioelektrični potencijal koji se u obliku živčanog impulsa šalje vlaknima u mozak.

Slika prikazuje dijelove uha – vanjsko, srednje i unutarnje.

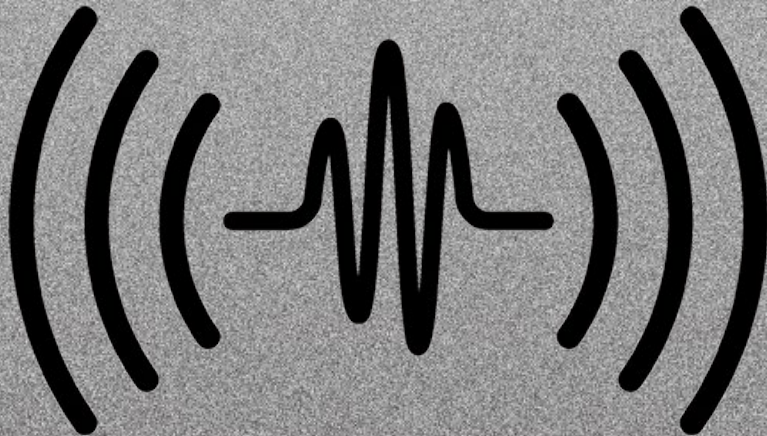
Slušni podražaj (zvuk)

Slušni podražaj, odnosno zvuk jest mehaničko titranje nekog tijela koje se prenosi medijem (zrakom, vodom...) u obliku mehaničkog vala do uha. Ljudi nisu sposobni detektirati sve oblike i aspekte titranja, već samo određeni raspon kojeg nazivamo zvuk.

Ultrazvuk su zvučni valovi kojima je frekvencija veća od gornje granice osjetljivosti čovječjeg uha. Kada je frekvencija zvučnog vala veća od 109 Hz, govori se o hiperzvuku. Infrazvuk je zvuk frekvencije manje od donje granice osjetljivosti čovječjeg uha.

Karakteristike zvuka

Razlikujemo niz aspekata kojima možemo opisati zvuk, najvažnije od njih opisane su u nastavku.

- **Glasnoća/ jakost (dB):**

predstavlja amplitudu zvučnih valova, odnosno najvišu točku zvučnog vala. Što je amplituda veća to je veća i glasnoća. Glasnoća, odnosno jakost zvuka mjeri se u decibelima (dB).

- **Visina (Hz) :**

predstavlja osnovnu frekvenciju (broj titraja) zvučnih valova. Što je frekvencija veća, to je zvuk viši. Visina zvuka mjeri se u hercima (Hz).

- **Boja:**

predstavlja dodatne frekvencije u zvučnom uzorku. Naime, u realitetu zvukovi se sastoje od skupa frekvencija, od kojih je najčešće jedna dominantna. Ove „popratne” frekvencije oblikuju boju zvuka. Čisti zvuk, odnosno zvuk koji se sastoji od samo jedne frekvencije može se dobiti samo u eksperimentalnim uvjetima.

Oštećenje sluha

Oštećenje sluha označava nemogućnost ili smanjenu mogućnost primanja, provođenja i registriranja slušnih podražaja. Teškoća, dakle, može nastati u trima procesima. Zapreka može postojati pri zaprimanju zvučnog podražaja, primjerice zbog deformacije vanjskog dijela uha.

Zatim, prisutnost specifične anomalije u dijelovima uha zaduženih za provođenje zvuka ili prijenos električnih impulsa do centara u mozgu može rezultirati oštećenjem sluha.

I na kraju, oštećenje mozga u područjima odgovornih za osjet sluha mogu otežati interpretaciju zvučnog signala. Funkcionalnost svih pojedinih anatomske dijelovi osjeta sluha može biti narušena uslijed oštećenja, nerazvijenosti ili bolesti.

Oštećenje sluha određuje se mjerenjem praga sluha (dB) po pojedinim frekvencijama (Hz).

Prag sluha najčešće nije jednak za pojedine zvučne frekvencije i zato je važno znati koliko osoba čuje uzduž frekvencijskog raspona.

Različiti govorni zvukovi imaju različite frekvencije, a riječ se sastoji od više govornih zvukova. Stoga, potrebna je primjerena razina slušanja za široki raspon frekvencija.

Uobičajeni govor nalazi se u rasponu od 40 do 70 dB s obzirom na glasnoću/jačinu zvuka te od 250 do 5000 Hz s obzirom na njegovu visinu.

Prag čujnosti zvuka

Termin „prag čujnosti zvuka” označava najmanju jakost zvuka (glasnoću) koju ljudsko uho može čuti. S obzirom da je taj termin direktno vezan uz glasnoću, mjeri se u decibelima (dB).

Sluh, općenito, dijelimo u tri kategorije: **normalni sluh, naglušost i gluhoću.**

Prag čujnosti za normalni zvuk nalazi se u rasponu od 0 do 25 dB.

Nagluhost kreće iznad 25 dB, pa se kroz blagi, umjereni i jaki gubitak sluha proteže do 90 dB. Sve iznad 90 dB označava gluhoću.

To znači da je termin „gluhoća” umjetno stvoren termin te se uz njega obično veže specifičan ostatak zvuka, a oštećenje, pritom, nije premostivo korištenjem slušnog aparata. Prava (klinička) gluhoća, koja ne podrazumijeva ostatke sluha u bilo kojem obliku jest iznimno rijetka.

Oštećenje sluha

Visokofrekventni glasovi iznimno su važni za razumijevanje govora. Oni sadrže 10 % zvučne energije i 90 % značenja.

To su suglasnici koji se raspoređuju duž raspona visokih frekvencija.

Većina osoba s oštećenjem sluha ih teže čuje. Niskofrekventni glasovi su nosioci snage i energije, ali slabo pridonose razumijevanju govora. To su samoglasnici te ih većina osoba s oštećenjem sluha dobro čuje.

Govornik koji pokušava govoriti glasnije obično naglašava samoglasnike (čija je frekvencija niska), a čime se ne poboljšava razumljivost govora.

Modeli gluhoće

Postoje dva glavna modela pogleda
na oštećenje sluha: medicinsko-
patološki model i sociološko-
kulturološki model.

- **Medicinsko-patološki model**

Medicinsko-patološki model u prvi plan stavlja deficit. Gluhoću opisuje kao stanje koje je potrebno liječiti. Deficit se umanjuje rehabilitacijom, a kompenzira asistivnom tehnologijom. Primarna svrha ovog modela jest umanjiti efekt deficita unaprjeđenjem korištenja preostalih resursa slušanja i govora.

- **Sociološko-kulturološki model**

Sociološko – kulturološki model u prvi plan stavlja različitost. Gluhoću opisuje kao karakteristiku po kojoj se gluhe osobe razlikuju od čujućih i koja predstavlja temelj pripadnosti zajednici Gluhih.

Primarna svrha ovog modela jest integrirati različitost u vlastiti identitet i koristiti druge oblike komunikacije – znakovni jezik.

Nadalje, model deficita prihvaćaju osobe koje su izgubile sluh u postjezičnoj fazi, odnosno nakon perioda intenzivnog usvajanja jezika (poslije 2/3 godine života).

S druge strane, model različitosti prihvaćaju osobe koje su rođene gluhe ili izgubile sluh u predjezičnoj fazi.

Sudionici

Podijelite se u pet skupina te u svakoj od njih diskutirajte kratkoročne i dugoročne posljedice na tijek života osoba s različitim oblicima oštećenja sluha u različitim životnim periodima. Situacije koje će pojedine grupe obrađivati su sljedeće:

- **Maria:** gluhoća od rođenja
- **Mateo:** nagluhost od rođenja
- **Lilly:** gluhoća u mlađoj odrasloj dobi
- **Tina:** nagluhost u mlađoj odrasloj dobi
- **Mark:** staračka nagluhost

Sudionici

Nastojte što detaljnije opisati efekte oštećenja sluha na samu osobu (osobine, želje, planove, životne ciljeve, odnose s drugim ljudima, profesionalni razvoj i sl.). Ovo je vježba imaginacije kojoj je cilj promišljanje mogućih efekata oštećenja sluha. S obzirom da smo svi mi različiti, tako se razlikuju i naši životni putevi te ovdje nema točnih i netočnih odgovora.

Grupna promišljanja podijelite s ostalima!

Slušno pomagalo

Svrha slušnog pomagala jest pojačavanje zvukova iz okoline. Njegovi glavni dijelovi su: mikrofon, pojačalo i slušalica.

Mikrofon prima slušni signal kojeg pojačalo pojačava (i vrši digitalnu obradu signala), a slušalica obrađeni signal proslijeđuje u zvučnik prema bubnjiću. Nedostatak slušnog pomagala je što može očitati sužen raspon frekvencija zvučnih podražaja.

Zatim, one zvučne podražaje koje uspije očitati jesu ravnomjerno pojačani u svom intenzitetu. Čujuće osobe mogu, manje ili više uspješno, usmjeriti svoju pažnju na izvor od vlastitog interesa pri čemu nastaje doživljaj stišavanja okolnih zvukova. Sa slušnim aparatom je to teško izvedivo.

Slušni aparat se može nositi na jednom ili oba uha i njihov je zadatak iskoristiti postojeće kapacitete ostataka sluha.

Moderna slušna pomagala imaju veći broj programa koji omogućavaju prilagodbu individualne kvalitete percepcije zvuka (usmjereno slušanje prema izvoru zvuka, potiskivanje okolinske buke, uklanjanje buke uzokovane vjetrom, proširenija čujnost visokofrekventnih zvukova, Bluetooth opcija kako bi se mogle direktno povezivati s uređajima koji produciraju zvuk – mobitel, tv...)

Kohlearni implantat

Osnovna svrha kohlearnog implantata (umjetne pužnice) jest pretvoriti zvuk iz okoline u električni signal te ih, putem ugrađene elektrode u pužnici slušnim živcem, prenijeti do mozga.

Njezini glavni dijelovi jesu vanjski (mikrofon, govorni procesor, zavojnica) i unutarnji (prijemnik i elektroda).

Mikrofon prikuplja zvukove te akustični signal pretvara u električni koji, potom, šalje u govorni procesor gdje se on kodira i preko zavojnice kroz kožu šalje u unutrašnji dio umjetne pužnice.

Prijemnik dekodira signal i pretvara ga u električni podražaj koji se šalje do elektrode u pužnici.

Elektroda stimulira slušni živac kojim se podražaj prenosi do mozga.

Kohlearni implantat ugrađuje se prelingvalno gluhoj djeci i odraslima koji su izgubili sluh nakon što je govor već bio usvojen. Postoje razrađeni kriteriji koji se moraju zadovoljiti kako bi se pristupilo implementaciji umjetne pužnice.

Obvezna je kompleksna predoperacijska obrada kojoj je cilj utvrditi jačinu gubitka sluha te postojanje povoljnih i nepovoljnih okolnosti same ugradnje i rehabilitacijskog tijeka.

Također, nezaobilazna je kompleksna i dugotrajna rehabilitacija nakon ugradnje (verbotonalna metoda). Sama ugradnja umjetne pužnice je tek početak procesa razvoja sposobnosti i vještina slušanja i govora. Ona ne zamjenjuje sluh.

Ugradnja kohlearnog implantata uništava ostatke sluha u onom uhu u kojem se ugrađuje pužnica.

Čitanje s usana

Čitanje s usana jest kompenzatorna tehnika kojom osobe s oštećenjem sluha dobivaju informacije o sadržaju koji iznosi govornik.

Postoji niz negativnih aspekata te tehnike uslijed kojih je točnost prenesenog sadržaja s govornika na primatelja poruke vrlo mala.

Vrlo mali dio glasova je dobro vidljiv na usnama, točnije svega 30 % glasova, a i oni glasovi koji su dobro vidljivi često se zamjenjuju unutar svoje skupine po mjestu tvorbe (npr. /b/ ", /p/ ili /m/).

Kada tom malom broju dobro vidljivih znakova priključimo i ostale faktore koji utječu na uspješnost očitavanja (primjerice udaljenost od govornika, kut gledanja lica, kut osvjetljenja lica, različitost izgovora i govornih pokreta različitih govornika, itd.) vidimo da očitavanje ipak nije tako lako kako se na prvu možda čini.

Također, osoba koja čita s usana bi trebala biti visoko fluentna u jeziku, a osobe s oštećenjem sluha rijetko jesu.

Naposljetku se većina tog procesa svodi na zaključivanje iz konteksta što više ovisi o karakteristikama govornika i fizičkoj okolini nego o sposobnosti osobe. To je vrlo naporan, nesiguran i nepotpun proces.

Znakovni jezik

Znakovni jezik jest sustav vizualnih znakova koji, uz pomoć posebnog položaja (oblika šake), orijentacije, položaja i smjera pokreta ruke, tvore koncept odnosno smisao riječi.

Tijekom komunikacije na znakovnom jeziku ne koriste se samo ruke, već su od iznimne važnosti i držanje tijela i glave te izrazi lica. On nije univerzalan, već svaki strani jezik ima i svoju inačicu znakovnog jezika. Svaki znakovni jezik, pak, ima svoju gramatiku i uči se kao i svaki drugi strani jezik.

Sudionici

**Odaberite želite li se koristiti
jednoručnom ili dvoručnom
abecedom i „ispišite” svoje ime.**

Osnovne teškoće

Najteže posljedice oštećenja sluha manifestiraju se u području jezika i govora, bez obzira na rehabilitaciju slušanja i govora.

Što je oštećenje teže i što je ranije nastupilo to su veće jezične i govorne teškoće što, naposljetku, ima veće posljedice po pitanju komunikacije.

Čujućim osobama koje su u kontaktu s osobama s oštećenjem sluha govor gluhih osoba se može činiti teže ili potpuno nerazumljiv. Ta slabija razumljivost govora posljedica je teškoća u izgovoru glasova.

Stupanj nerazumljivosti govora u direktnoj je vezi s kvalitetom slušanja. Govore onako kako čuju, pa ako ne čuju dobro onda niti ne mogu govoriti dobro.

Ovo je pak u direktnoj vezi s dobi u kojoj je došlo do oštećenja sluha.

Ako je osoba izgubila sluh nakon što je usvojen govor i jezik slušanjem, neće imati teškoća u jezičnom izražavanju. Govor se i dalje zadržava premda njegova kontrola s vremenom slabi.

Velik dio informacija pomoću kojih interpretiraju vanjske podražaje dolaze iz neverbalnih znakova i konteksta situacije. Što je manji gubitak sluha, osoba se više oslanja na auditivni kanal te u manjoj mjeri koristi kompenzatorne izvore informacija.

Osobe s većim stupnjem oštećenja sluha u većoj mjeri interpretiraju okolinske podražaje pod utjecajem unutarnjeg svijeta, pojave tumače na sebi svojstven način, projiciraju i više griješe.

Nagluhe osobe su točnije u percepciji realiteta, imaju bolje razumijevanje poruke i šalju jasnije poruke svojoj okolini.

Osnovne teškoće

Govor osoba s prelingvalnom gluhoćom jest značajno drugačiji od govora osoba koji su imali priliku čuti govor i razvijati govorne i jezične sposobnosti u prelingvalnom razdoblju.

Izgovor glasova je nepravilan, monotona je intonacija, glas je napet, govor je grlen s nepravilnim disanjem i češćim uzimanjem pauza.

Osoba odstupa od svog središnjeg tona, postoji manjak varijacija, a ritam i naglašavanje riječi i slogova u rečenici su neusklađeni sa sadržajem i svrhom govora. Brzina govora je manja, a kvaliteta glasa lošija.

Osnovne teškoće

Slušanjem se usvajaju dvije vrste informacija, odnosno one koje se odnose na proces govorenja (kako govoriti) i one koje se odnose i sadržaj izrečenog (što govoriti).

Osobe s prelingvalnom gluhoćom su u nemogućnosti spontano usvojiti govor i jezik, pa su posljedično prisutne i teškoće razumijevanja govora i jezika, oskudan rječnik, slaba pismenost i disgramatičnost.

Također, onemogućen je proces nenamjernog učenja verbalnog materijala kojim čujuće osobe stječu 90 % informacija u odnosu na 10 % koje se stječu namjernim učenjem/direktnim poučavanjem.

S obzirom na nemogućnost usvajanja ovog prvog, odnosno jezika i govora, onda je i bilo koji oblik namjernog učenja, odnosno stjecanja informacija, različitih sadržaja i znanja onemogućen u stravičnim razmjerima što za svoju posljedicu ima sveukupnu nisku razinu poučenosti i usvojenih vještina.

Emocionalne teškoće

Teškoće u govorno – jezičnoj komunikaciji ne moraju nužno rezultirati i odstupanjem u emocionalnom i socijalnom razvoju. Neadekvatni postupci okoline i izostanak zadovoljavanja potreba gluhe osobe dovodi do psihosocijalnih teškoća.

Više teškoća manifestiraju osobe koje su u kasnijoj dobi izgubile sluh – traumatičan događaj.

Uspješnost adaptacije gluhih osoba ovisi o 3 elementa: standardnom sustavu komunikacije, obrazovanju i stavovima socijalne sredine.

Što je prije uveden funkcionalan sustav komunikacije (npr. znakovni jezik) kojim gluha osoba može stupiti u kontakt s okolinom i zastupati zadovoljenje svojih potreba to je adaptacija uspješnija.

Time će biti i veća vjerojatnost uživanja u benefitima uključenosti u obrazovne sustave. I na kraju, ukoliko su stavovi socijalne sredine nediskriminirajući i lišeni predrasuda te pozitivno nastrojeni naspram osobe s oštećenjem sluha to će i cjelokupni psihosocijalni razvoj biti adekvatniji.

Kulturni identitet

**Kulturni identitet označava pripadnost
nekoj zajednici.**

Populacija osoba s oštećenjem sluha
je vrlo heterogena po tom pitanju.

Postoji četiri vrste identiteta koje
možemo opaziti kod osoba oštećena
sluha:

- **Gluhi identitet**
- **Čujući identitet**
- **Bikulturalni identitet**
- **Marginalni identitet**

Gluhi identitet

Gluhi identitet najčešće imaju osobe koje su prelingvalno gluhe

Ovaj identitet karakterizira osjećaj ponosa pripadnosti kulturi Gluhih koju mahom idealiziraju, kritični su prema svijetu čujućih i nepovjerljivi prema pripadnicima iste, odbijaju korištenje govora, ne prihvaćaju gluhe koji koriste govor, slušna pomagala ili umjetnu pužnicu.

Pripadnici kulture Gluhih aktivni su u promjenama društvenih stavova prema gluhima i smanjivanju stigmatizacije od strane dominantne skupine.

Čujućí identitet

Čujućí identitet mogu imati gluha
djeca čujućih roditelja, prelingvalno
gluhi koji su išli u škole s oralnim
pristupom ili redovne škole te
postlingvalno gluhi.

Ovaj identitet karakterizira usmjerenost
na čujuće osobe s kojima se
poistovjećuju i druže, negativni stavovi
i kritičanost prema gluhima, manjak
interesa za znakovni jezik.

Marginalni identitet

Marginalni identitet mogu imati gluha djeca čujućih roditelja, gluha djeca koja su pohađala škole s oralnim pristupom ili redovne škole te dugotrajno gluhi nakon ugradnje umjetne pužnice.

Ovaj identitet karakterizira manjak identifikacije kako s gluhima tako i s čujućima. Slabo vladaju i govornim i znakovnim jezikom, teško uspostavljaju i održavaju odnose i s (na)gluhima i s čujućima zbog ograničenih vještina komunikacije te se nalaze na marginama obiju kultura.

Ovaj identitet se veže uz najmanje uspješnu prilagodbu te niz teškoća u vidu socijalne konfuzije, emocionalnih teškoća, poremećaja u ponašanju, niskog samopoštovanje i osjećaj nepripadnosti.

Bikulturalni identitet

**Bikulturalni identitet najčešće
imaju nagluhe osobe.**

Ovaj identitet karakterizira podjednaka identifikacija kako s gluhima tako i s čujućima, ostvarivanje uspješne socijalne interakcije s objema grupama, prepoznavanje važnost suživota i prihvaćanje vrijednosti obje kulture, u obitelji komuniciraju znakovnim jezikom, pohađaju redovnu školu i lako se prilagođavaju čujućoj kulturi.

Ovaj identitet se veže uz najuspješniju prilagodbu te niz prednosti u vidu emocionalnog zdravlja, boljih komunikacijskih vještina i visokog samopoštovanja što ih čini otpornijima na frustraciju.

Prijedlozi za uspješniju komunikaciju

U narednom tekstu prezentirana
su pravila komunikacije s osobama
oštećena sluha:

- **Privucite pažnju** : tapšanjem po ramenu ili mahanjem ruku
- **Pokažite lice** : ne okretati leđa, saginjati glavu, pokrivati usne
- **Nemojte hodati dok niste rekli sve što ste htjeli**: slabija mogućnost prikupljanja vizualnih informacija
- **Dobro osvijetljeno lice** : okrenuto prema izvoru svjetla

- **Govorite književnim jezikom, ne dijalektom** : jezik je gluhoj osobi ionako manjkav
- **Čekajte svoj red** : ne počinjite pričati prije nego što je gluha osoba usmjerila pogled na vas
- **Ne vičite** : ne omogućava bolje razumijevanje, naglašavaju se samoglasnici; osoba može to protumačiti kao da ste ljuti
- **Ne govorite izdaleka, niti preblizu**
- **Budite prirodni – bez pretjeranih grimasa**

- **Govorite umjerenom brzinom**
- **Maknite se od buke koju stvara okolina**
- **Budite jasni i sažeti**
oskudan rječnik, loše poznavanje jezika
- **Koristite jednostavne geste**
- **Koristite znakovni jezik, ako ga znate**
- **Strpljivo ponovite koliko god puta je potrebno**
- **Ako je komplicirano, pišite**

Prilagodbe

Prilagodbe u kontekstu neformalnog obrazovanja odraslih:

Za osobe s oštećenjem sluha osigurajte pisane materijale, daktilografa ili prevoditelja za znakovni jezik.

Osobama s oštećenjem sluha je vrlo važna osvjetljenost prostora budući vrlo često očitavaju s usana, a to u mraku nije moguće.

Osim toga, osobama s oštećenjem sluha, važno je mjesto sjedenja.

Dozvolite im da odaberu mjesto koje nije leđima okrenuto vratima kako bi bili u mogućnosti vizualno percipirati cijelu grupu i ljude koji im prilaze. Organizirajte prostorni raspored polaznika da su osobi s oštećenjem sluha sva lica u vizualnom dometu.

Za osobe s oštećenjem sluha iskoristite različite telekomunikacijske kanale kako bi ste osigurali da prevoditelj znakovnog jezika bude prisutan ukoliko je potreban.

Osigurajte jedan laptop i brzog tipkača koji će sjediti pored osobe s oštećenjem sluha i zapisivati sve što se tijekom učenja govori.

Metode i tehnike poučavanja

Metode i tehnike poučavanja u
kontekstu neformalnog obrazovanja
odraslih:

- Metoda objašnjavanja
- Metoda demonstracije

Metoda objašnjavanja

Vrijede opći prijedlozi za uspješniju komunikaciju s osobama s oštećenjem sluha. Ukoliko je u prostoriji prisutan prevoditelj znakovnog jezika, prilagodite tempo vašeg govorenja tako da prevoditelj može sve što kažete prenijeti osobi s oštećenjem sluha.

Ukoliko se obraćate osobi s oštećenjem sluha koja koristi prevoditelja gledajte u osobu i obraćajte se direktno osobi, a ne prevoditelju. Vi komunicirate s polaznikom, a polaznik s prevoditeljem.

Zbog različitih životnih i obrazovnih čimbenika odrasla osoba s oštećenjem sluha može imati agramatično i pismeno i usmeno izražavanje, potrudite se da se koncentrirate na sadržaj te da ne procjenjujete poznavanje jezika i gramatike ukoliko to nije predmet vašeg obrazovnog programa.

Nekim osobama s oštećenjem sluha od velike koristi su pisani materijali te će cijeniti ukoliko unaprijed podijelite s njima svoje bilješke za predavanje.

Dajte do znanja polazniku s oštećenjem sluha da je u redu tražiti da se ponovi ili pojasni bilo što što nije razumio i više puta ako za tim postoji potreba. Pratite neverbalnu komunikaciju polaznika s oštećenjem sluha i ne ustručavajte se i sami povremeno pitati postoji li potreba za pojašnjenjem ili ponavljanjem.

Metoda demonstracije

**Za osobe s oštećenjem sluha
demonstracija i iskustveno
učenje bit će puno
učinkovitije nego bilo kakvo
objašnjavanje. Vaš zadatak je
da ih pratite u tom iskustvu i
pružite dodatna pojašnjenja.**

Participants

**Zamislite da ste Vi organizator
tečaja za izradu i postavljanje
knaufa. Prijavila se osoba s
visokim stupnjem naglušnosti. O
kojim prilagodbama promišljate?**

Dodatak: Radioničke vježbe

Pričam ti priču

Potreban pribor: napisana priča na papiru (članak iz novina i sl.), grupa ljudi

Uputa: U prostoriji se nalazi pripovjedač koji čita priču i jedan dobrovoljac koji sluša. Potom, svaka osoba iz grupe pojedinačno ulazi u prostoriju, sluša priču koju joj prenosi prethodna osoba. Ta osoba prenosi priču prema sjećanju sljedećoj i tako do kraja. Posljednji prepričava cijeloj grupi priču prema sjećanju.

Svrha vježbe: Kada prenosimo poruku drugoj osobi važno ju je prenijeti izravno i što sličnije poruci koju smo prenijeli osobama koji čuju. Treba izbjegavati posrednike u komunikaciji ukoliko nisu stručni u posredništvu. Uzmite si vremena kako biste vic ispričali vašem gluhom prijatelju.

Dodatak: Radioničke vježbe

Tiha soba

Potreban pribor: drvene bojice ili
pastele, papir za svakog sudionika,
1 osoba koja daje uputu

Uputa: Osoba koja daje uputu
izgovara riječi tako da ih oblikuje
samo usnama, ne ispuštajući glas.
Zadatak sudionika je očitati uputu
s usana i u tišini izvršiti zadatak
onako kako su ga razumjeli.
Primjerice, „nacrtajte malu kuću s
crvenim krovom, plavim prozorima i
žuti vratima“. Ukoliko sudionici imaju
pitanja, mogu ih postaviti na jednak
način kao što je i uputa bila dana.

Svrha: Iako je čitanje s usana ponekad vrlo praktično i olakšava nam komuniciranje s gluhim osobama, ono je vrlo neučinkovito i podložno pogreškama. U procesu učenja ne bismo se trebali oslanjati isključivo na ovu metodu komuniciranja. Stoga, provjerite jeste li dobro shvaćeni!

Dodatni linkovi: Oštećenje sluha

Deafness & Education
International

Deaf identities in disability
studies

A Quiet Place
(2018)